

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobců: **a) S. K., b) nezl. V. K.**, a **c) nezl. Y. K.**, oba zast. svou matkou, žalobkyní a), všichni zast. JUDr. Olgou Sovovou, Ph.D., advokátkou, se sídlem v Praze, Bartákova 34, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze, ze dne 9. 7. 2003, č. j. 11 Az 71/2003 - 57,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupkyni žalobců, JUDr. Olze Sovové, Ph.D., **se přiznává** odměna ve výši 2150 Kč, která jí bude vyplacena Nejvyšším správním soudem do 30-ti dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) včas podanou kasační stížností napadají shora označený rozsudek, kterým byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 20. 12. 2001, č. j. OAM-597AŘ-2001. Tímto rozhodnutím byl zamítnut rozklad stěžovatelů a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 5. 3. 2001, č. j. OAM-966/VL-07-04-2001, kterým bylo rozhodnuto tak, že se stěžovatelům neuděluje azyl podle § 12, § 13 ani § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně bylo vysloveno, že na cizince se nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatelé v kasační stížností požádali i o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V žalobě, která směřovala proti uvedenému rozhodnutí, pak stěžovatelé v obecné rovině namítali porušení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád). Výslovně pak brojili zejména proti neudělení azylu podle § 12 a proti neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu a v této souvislosti poukazovali na své zdravotní problémy, vyvolané především následky havárie černobylské atomové elektrárny. Požadovali, aby napadané rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

V následném rozsudku došel Městský soud Praze (věc na něj přešla z Vrchního soudu v Praze) stejně jako správní orgán k závěru, že stěžovatelé domovskou zemi neopustili z důvodů upravených zákonem o azylu, tj. v důsledku pronásledování pro uplatňování politických práv a svobod, nebo pro odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (§ 12 zákona o azylu). K otázce naplnění § 14 zákona o azylu pak Městský soud v Praze uvedl, že na jeho udělení není právní nárok, jeho udělení či neudělení je na správním orgánu, přičemž ten posuzuje mimořádné okolnosti případu, které však v souzené věci najevo podle žalovaného a ani podle Městského soudu v Praze nevyšly. Na základě výše uvedeného pak Městský soud v Praze shledal žalobu jako nedůvodnou, a proto ji s odkazem na ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) zamítl.

Proti tomuto rozsudku podali stěžovatelé obecně formulovanou kasační stížnost, ve které toliko uvedli, že kasační stížnost podávají z důvodů vymezených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., žádají o ustanovení právního zástupce pro řízení o kasační stížnosti a o přiznání odkladného účinku.

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2003 byla stěžovatelům ustanovena právní zástupkyně – JUDr. Olga Sovová, Ph.D.

Stěžovatele, prostřednictvím označené zástupkyně, posléze Městský soud v Praze vyzval, aby doplnili kasační stížnost o uvedení důvodů, pro které spatřují naplnění označených ustanovení § 103 odst. 1 [písm. a) a b)] s. ř. s.

Kasační stížnost byla na základě této výzvy doplněna. Stěžovatelé v doplnění kasační stížnosti zejména uvedli, že vadu řízení spatřují v nedostatečném skutkovém zjištění ze strany správního orgánu; výslovně doplnili, že napadají i způsob posouzení své kauzy správním orgánem. Dále pak uvedli, že žádali o udělení humanitárního azylu, přičemž správní orgán posoudil důvody odchodu z Ukrajiny pouze formálně, nevzal v úvahu možnost udělení azylu i z jiných závažných důvodů (z jakých, nespecifikovali – pozn. Nejvyššího správního soudu). Stejně pak uvedli, že správní orgán si neopatřil pro řízení podklady, které si opatřit mohl a měl. Odkazovali např. na zprávy o zdravotním stavu dětí, jejich prospěchu a chování, které podle stěžovatelů zajistila až právní zástupkyně v řízení před soudem. Dovozují proto, že správní orgán nedodržel základní zásady správního řízení, a to zásadu spravedlivého procesu a zásadu zjištění skutečných okolností případu. Označená pochybení pak podle stěžovatelů vedla k vadě řízení před soudem, který formálně aplikoval zákon o azylu a soudní řád správní, aniž by respektoval mezinárodní úmluvy, konkrétně pak Úmluvu OSN o právech dítěte. Na základě výše uvedeného pak požadují zrušení označeného rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedl, že popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy; odkázal na správní spis a vyložil § 14 zákona o azylu. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Napadené soudní rozhodnutí Nejvyšší správní soud přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, který stěžovatelé uplatnili v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatelé jsou zastoupeni advokátkou.

Před samotným posouzením věci považuje Nejvyšší správní soud za nutné předeslat, že v řízení o kasační stížnosti není jeho úkolem znovu posuzovat, zda měl být stěžovatelům azyl udělen, nýbrž je jeho úkolem pouze posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvod či důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s., specifikované stěžovateli.

Stěžovatelé za tento důvod nejprve označili důvod vymezený pod písm. a) citovaného zákonného ustanovení, podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Nejprve je třeba se vyjádřit k významu tohoto důvodu. Význam označeného písm. a), tedy nesprávného posouzení právní otázky soudem, spočívá podle Nejvyššího správního soudu buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní závěr, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Takováto pochybení v rozhodnutí Městského soudu v Praze však Nejvyšší správní soud neshledal.

Stěžovatelé za tento důvod dále označili i důvod vymezený pod písm. b) § 103 odst. 1 s.ř.s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

I zde je podle Nejvyššího správního soudu se třeba nejprve vyjádřit k významu jednotlivých částí tohoto stížnostního důvodu. K významu první části („došlo k vadě řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu“) je třeba uvést, že skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učinění správného skutkového závěru, vedl k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán.

Skutková podstata dále nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech skutkový materiál pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, přičemž tento materiál je nedostačující k učinění správného skutkového závěru.

Význam další části označeného ustanovení („při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto vytýkanou vadu měl soud napadané rozhodnutí zrušit“) se zakládá na faktu, že intenzita porušení řízení před správním orgánem byla v přímé souvislosti s následnou nezákonností tohoto rozhodnutí.

K poslednímu možnému porušení („rozhodnutí správního orgánu je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost“) Nejvyšší správní soud uvádí, že jeho možný dopad je třeba posuzovat vždy ve spojení se zněním konkrétního rozhodnutí.

Po porovnání všech tvrzení stěžovatelů s uvedeným významem jednotlivých částí označeného písm. b) cit. zákonného ustanovení, došel Nejvyšší správní soud k závěru, že k naplnění ani z jedné části ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. nedošlo.

Z předloženého správního spisu pak Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka a) podala dne 5. 2. 2001 svým jménem a jménem svých nezletilých dětí, stěžovatelů b) a c), návrh na zahájení řízení o udělení azylu, ve kterém ve vztahu k souzené věci uvedla, že vlast opustila v prosinci 1997, a to z důvodu, že se tam nedá žít. Doplnila, že byla angažována v hnutí Ruch, pro co byla urážena sousedy, švagrovou, svými známými. Dále doplnila, že v domovské zemi je špatné životní prostředí, přišla o dítě, děti jsou často nemocné; v r. 1994 málem zemřela, neb její lékařka zanedbala péči. Stejně tak doplnila, že se tam zavírají kostely, farář jim vnucoval své politické názory; manželovi byla zničena fotolaboratoř. Obává se, že se „vše vrátí ke starému režimu“. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území České republiky ze dne 14. 2. 2001 pak uvedla, že o azyl žádá z důvodů politických, náboženských a humanitárních. K prvnímu důvodu, tedy důvodům politickým zejména uvedla, že pracovala pro organizaci Ruch, za což ji bylo vyhrožováno. K důvodům náboženským pak zejména uvedla, že v kostele probíhalo klamání, přetvářka; uváděla potíže s farářem. K humanitárním důvodům pak uvedla, že město, kde žili, není daleko od Černobylu; děti byly často nemocné, zemřelo jí předčasně narozené dítě. Z protokolu rovněž vyplynulo, že správní orgán vyzval stěžovatelku k předložení dokumentů v souvislosti s řízením o udělení azylu, stěžovatelka však výslovně uvedla, že žádné nemá, možná je doloží později, což však, jak vyplynulo ze správního spisu, neučinila. Stěžovatelka byla rovněž v průběhu pohovoru vyrozuměna o tom, jaké informace, dokumenty má správní orgán k dispozici při posuzování situace v domovské zemi stěžovatelky. Stěžovatelka uvedla, že je v principu zná, požádala jen o jejich ukázání, a doplnila, že „pokud se v nich potvrzuje, že na Ukrajině je demokracie, nechce, aby je správní orgán četl“. Stěžovatelce byla na závěr pohovoru (vedeného za přítomnosti tlumočníka) poskytnuta možnost, aby se s obsahem protokolu seznámila, vyjádřila se k němu, resp. navrhla jeho doplnění; této možnosti však nevyužila. Jen uvedla, že by později chtěla doplnit obecné informace o Ukrajině, na což jí bylo správním orgánem sděleno, že tak může učinit kdykoliv na azylovém oddělení do spisu.

Z takto zjištěného skutkového stavu, a to v rozhodující míře přímo od stěžovatelky a), a tedy i stěžovatelů b) a c), vycházel jak správní orgán, tak i soud, a tyto orgány správně dovodily, že se nejedná o důvody vymezené § 12 zákona o azylu, neboť se nejednalo

o pronásledování z tam vymezených důvodů; označené problémy pod důvody vymezené zákonem o azylu podle nich (a stejně tak podle Nejvyššího správního soudu) podřadit nelze.

Tímto zdůvodněním pak Nejvyšší správní soud odpovídá i na konkrétní námitku stěžovatelů, namítající nedostatečné skutkové zjištění ze strany správního orgánu, resp. způsobu posouzení dané kauzy správním orgánem, a doplňuje, že Městský soud v Praze, jakož i žalovaný, neporušily žádná ustanovení zákona, žádostí se zabývaly důsledně právě ve vztahu k stěžovatelkou uváděným skutečnostem. Žalovaný se situací stěžovatelky zabýval odpovědně a svědomitě a posoudil všechny skutečnosti a rozhodnutí tak plně vychází ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení, přičemž Městský soud v Praze vše řádně přezkoumal. Ve výše uvedených námitkách tak stěžovatelům Nejvyšší správní soud nepřisvědčil.

K dalším námitkám týkajícím se udělení humanitárního azylu, resp. toliko formálního posouzení a neudělení označeného azylu i z jiných závažných důvodů, kdy si správní orgán údajně neopatřil pro řízení podklady, které si opatřit mohl a měl a nedodržel základní zásady správního řízení, a to zásadu spravedlivého procesu a zásadu zjištění skutečných okolností případu, pak Nejvyšší správní soud odkazuje na výše uvedené a uvádí, že správní orgán posoudil všechny uváděné skutečnosti, vycházel ze všech jemu dostupných materiálů, stěžovatelku a), jak vyplynulo ze správního spisu, vyzval k předložení dalších dokumentů v souvislosti s řízením o udělení azylu, stěžovatelka však výslovně uvedla, že žádné nemá, možná je doloží později, což však neučinila. Správní orgán přitom všechny skutečnosti posoudil v jejich vzájemné souvislosti a s přihlédnutím k osobní situaci stěžovatelů a v souladu se všemi zákonnými ustanoveními správního řádu, tedy i v souladu s označenými zásadami správního řízení. Navíc z obsahu správního spisu nevyplývá, že by stěžovatelé v průběhu správního řízení jakékoli návrhy na doplnění dokazování učinili, případně že by rozsah dokazování provedeného žalovaným jakkoli napadali. Nejvyššímu správnímu soudu rovněž není zřejmé, o jaké „závažné důvody“ má jít, když je stěžovatelé nijak nespecifikovali. Konkrétně k další námitce týkající se údajného pochybení žalovaného za to, že zprávy o zdravotním stavu, prospěchu a chování dětí zajistila až právní zástupkyně stěžovatelů v průběhu soudního řízení, Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelé doplnění dokazování v tomto směru v průběhu správního řízení nenavrhovali, ostatně nevyvstala-li ani objektivní potřeba takového doplnění, pak skutkový stav byl i podle Nevyššího právního stavu zjištěn odpovídajícím způsobem. Měl-li pak Městský soud v Praze v rámci přezkumu vycházet ze skutkového stavu zjištěného správním orgánem (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), nemohlo zajištění těchto zpráv v řízení před soudem na posuzování celé věci ničeho změnit. Navíc sám zdravotní stav dětí a jejich prospěch a chování, by podle Nejvyššího správního soudu za dané situace (viz výše obsah správního spisu) nebyl důvodem pro jiné hodnocení ze strany žalovaného, i kdyby tyto zprávy byly součástí podkladů pro jeho rozhodnutí. Ve všech těchto námitkách proto Nejvyšší správní soud stěžovatelům nepřisvědčil.

Závěrem se pak Nejvyšší správní soud obecně vyjadřuje k udělení humanitárního azylu a uvádí, že udělení tohoto azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu. Okolnosti svědčící pro poskytnutí humanitárního azylu správní orgán posuzuje na základě volné úvahy, přičemž na udělení azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok. Soud posuzuje pouze tolik, zda správní orgán nevybočil z obecných mezí, daných základními principy platného právního řádu, např. zákazu diskriminace, či z hlediska procesních předpisů. Z tohoto důvodu tedy nemohl Městský soud v Praze, a obdobně nemůže ani Nejvyšší správní soud, sám posuzovat, zda byly či nebyly dány podmínky pro udělení humanitárního azylu, neboť takové rozhodování mu nepřísluší. Nejvyšší správní

soud odkazuje i na dřívější konstantní soudní judikaturu, podle níž se rozhodování o tom, zda bude udělen azyl podle § 14 zákona o azylu, děje ve volné úvaze správního orgánu; podle této judikatury se ani nejedná o „právo“, na němž by mohl být někdo zkrácen: viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, kde bylo uvedeno: *„Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“*, a dále obdobně pak např. rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 771/2000, či usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. IV. ÚS 532/02. Ani v námitkách vztahujících se k neudělení humanitárního azylu tak nemohl Nejvyšší správní soud stěžovatelům přisvědčit.

Stejně tak Nejvyšší správní soud nemohl na základě výše uvedeného dovozovat namítanou vadu řízení před soudem v tom, že by Městský soud v Praze nerespektoval mezinárodní úmluvy, konkrétně pak Úmluvu OSN o právech dítěte, neb udělení humanitárního azylu, jak bylo výše uvedeno, je na volné úvaze správního orgánu, přičemž však tuto volnou úvahu, tedy zda byl důvod hodný zvláštního zřetele či nikoli, může správní soud přezkoumávat pouze z hlediska překročení případných mezí správního uvážení, resp. z hlediska případné libovůle ze strany správního orgánu, ke které však nedošlo. Nejvyšší správní soud nad rámec přezkoumal i namítané porušení mezinárodních závazků, avšak ani zde stěžovatelům nepřisvědčil.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v souzené věci neshledal stěžovateli uváděné skutečnosti, ve spojení s ustanovením § 103 odst. 1 písm. a) resp. b) s. ř. s., za opodstatněné. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji jako takovou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl tzv. přednostně, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Protože žalovaný správní orgán žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Vzhledem k tomu, že zástupkyně stěžovatelů, JUDr. Olga Sovová, Ph.D., byla ustanovena soudem, přiznal Nejvyšší správní soud podle § 35 odst. 7 a § 60 odst. 1 v návaznosti na § 120 s. ř. s. označené zástupkyni za zastupování v řízení o kasační stížnosti odměnu, a to v celkové výši 2150 Kč, sestávající se z odměny dle vyhlášky č. 177/1996 Sb. za dva úkony právní služby [á 1000 Kč - § 11 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) citované vyhlášky] a dvou režijních paušálů (á 75 Kč - § 13 odst. 3 téže vyhlášky).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu